

■ ДУМКА МОЛОДОГО ВЧЕНОГО

УДК: 631.151.6.001

КОРПОРАТИВНЕ УПРАВЛІННЯ В ІНТЕГРОВАНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ ©

*В.В. ПЕЧЕРСЬКИЙ¹, здобувач,
Національний університет
біоресурсів і природокористування
України (м. Київ)*

У статті досліджено та систематизовано вітчизняні та зарубіжні дослідження, які лежать в площині формування понять "корпорація" та "управління", враховуючи, що у групах інтегрованих компаній априорі вони є складовими корпоративного управління. Дослідженнями сформульовано авторське бачення дефініції «корпоративне управління», його сутності й функціональних ознак, а також його складових "корпорація" та "управління", як складної інституційної системи, сформованої відповідними інституціями та інститутами, які забезпечують упорядкування взаємодії економічних агентів інтегрованого підприємства – корпорації, холдингу. Доведено, що корпоративне управління як специфічна система забезпечення функціонування інтегрованого підприємства, забезпечує права всіх учасників інтегрованого об'єднання.

Ключові слова: корпоративне управління, інтегроване підприємство, інтеграція, регулювання, корпорація, корпоративне право.

Рис.3. Літ. 39.

Постановка проблеми. Всебічний розвиток ефективної системи корпоративного управління аграрним підприємством - одна з найбільш значущих проблем сучасного аграрного суспільства. Корпоративне управління забезпечує вирішення повсякденних питань управління діяльністю підприємств, підвищення якості управління ризиками, підвищення вартості компаній. Результат ефективної системи корпоративного управління - можливість появи в повсякденній дійсності досконаліших його механізмів та інструментів, що істотно відрізняються від всіх тих, що мали застосування у минулому або теперішньому. Бажаний підсумок перетворень може бути отриманий, якщо належним чином обґрунтовано само поняття "корпоративне управління", розкрито сутність його складових, сфери застосування з урахуванням особливостей сучасного етапу розвитку вітчизняних корпоративних сільськогосподарських підприємств.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Різним аспектам напрацювання концепції корпоративного управління присвячені праці зарубіжних і вітчизняних фахівців та є предметом численних наукових досліджень. Питанню аналізу сутності корпорації та управління як економічних категорій присвячено доробки Т. Биязітова [2], Н. Козлова [5], А. Савченка [6], С. Кукури [7], С. Чернишова [8],

© В.В. ПЕЧЕРСЬКИЙ, 2016

¹ Науковий керівник доктор економічних наук І.В. Охріменко

С. Росси [9], Ю. Бригхема [10], Г. Полонського [11], І. Ансоффа [12], А. Гольцберга [14], А. Гропеллі [15], Т. Кашанина [17], В. Гущина [18], Л. Довгань [19], В. Пастухова [19], Л. Савчук [19], А. Большакова [20], А. Борисова [21], Г. Вечканова [22], С. Мочерного [23] та ін.

В останніх опублікованих працях зарубіжних фахівців з питань корпоративного управління, зокрема Г. Мінза [13], К. Макконнела [16], А. Монкса [27], А. Шлейфера [30], Р. Вішні [30], М. Бечта [31], Дж. Паунда [32], Дж. Веймера та Дж. Папе [33], Д. Деніса [34] та інших, особливу увагу зосереджено на проблемах пошуку нових парадигм та принципів побудови моделей корпоративного управління, які забезпечували б ефективність процесу прийняття рішення. У вітчизняній науковій літературі найбільшою мірою окремі аспекти дослідження сутності категорії "корпоративне управління" висвітлено в працях А. Бухвалова [24], Д. Баюра [25], Є. Палиги [28], О. Вакульчика [29], А. Педька [35], В. Євтушевського [36], К. Ковальської [36], Н. Бутенко [36], С. Румянцева [37], Т. Момота [38], С. Масютіна [39] та ін. Проте, не дивлячись на те, що дане поле досліджень достатньо розроблене, в умовах інституційно-інноваційно-інтеграційного розвитку аграрного сектору економіки потрібний інноваційний підхід до трактування цього ринкового інституту яким є "корпоративне управління, із урахуванням того, що теорія корпоративного управління є багатоаспектною і характеризується теоретичною еkleктичністю.

Формулювання цілей статті. Основним орієнтиром наукового пошуку та метою визначено розкриття теоретичних основ позиціонування дефініції «корпоративне управління» в системі управління суб'єктів інтеграційного процесу, а також розкриття та висвітлення його сутнісних складових.

Виклад основного матеріалу дослідження. Насамперед хотілося б зупинитися і з'ясувати складові значення "корпоративне управління". Зокрема, поняття "корпорація" не має точного змістовного значення, і у перекладі з латинської даний термін трактується як співтовариство. У відповідності до словника іноземних слів, корпорація визначається як суспільство, союз, група осіб, що об'єднується спільністю професійних інтересів [1, с. 334].

За визначенням автора, корпорація – це широко розповсюджена у країнах із розвинутою ринковою економікою форма організації підприємницької діяльності, яка передбачає дольову власність, юридичний статус та зосередження функцій управління в руках верхньої ланки професійних управлінців (менеджерів), які працюють за наймом [2, с.192].

У першій українській національній економічній енциклопедії корпорація визначається як колективна форма капіталістичних підприємств, що існують у вигляді акціонерних підприємств відкритого та закритого типу [3, с. 85].

Не існує і загальноприйнятого поняття "корпорація" в Україні, який досить часто ототожнюють як синонім терміна "акціонерне товариство", тобто як одну з трьох основних форм організації бізнесу поряд з власною справою та товариством. Спричинено це, на нашу думку, тим, що особливістю акціонерного товариства є виникнення корпоративних відносин між акціонером та самим суспільством. Проте, дане поєднання не зовсім правомірне, враховуючи специфіку корпоративних відносин.

У розглянутому розумінні не існує і законодавчого визначення корпорації в Україні. Так, у Господарському кодексі України корпорацією визнається договірне об'єднання, створене на основі поєднання виробничих, наукових і комерційних інтересів підприємств, що об'єдналися, з делегуванням ними окремих повноважень централізованого регулювання діяльності кожного з учасників органам управління корпорації. Також слід відмітити, що ст. 63 ГКУ, виділено підприємство за ознакою способу утворення, яким є корпоративне підприємство [4, с. 44]. Отже, відповідно до ГКУ корпорація розглядається як об'єднання підприємств.

В цьому напрямі найбільш вдалими є визначення, дане Н. Козловим, що вказує на те, що учасники корпоративних відносин (між юридичною особою, засновниками (учасниками), а також іншими учасниками, що здійснюють управлінські функції), "будучи самостійними і незалежними суб'єктами цивільного права, володіючими власною волею, набувають по відношенню один до одного право корпоративної влади і приймають на себе обов'язки корпоративного підпорядкування..." [5, с. 12].

Дуже подібне за своїм змістом до вищезазначеного трактування дає визначення корпорації А. Савченко. На думку автора, "корпорація" – існування ряду різних об'єднань підприємницького, професійного та іншого типів, що виникли й інституціоналізувалися у ході суспільно-економічної еволюції, і на сьогодні до корпоративного сектора зазвичай зараховують майже всі господарські організації, які ґрунтуються на членстві [6].

В такому ж подібному контексті, корпорацію розглядає і С. Кукура, який зазначає, що корпорація – це складна соціально-економічна система, що інтегрує різноманітні ресурси й чинники, людей, підприємства, які об'єдналися для здійснення спільної діяльності та досягнення загальних цілей [7, с. 57].

Проте, іншої думки С. Чернишова, що тлумачить сучасну корпорацію – як певну групу осіб, яка професійно займається розробленням та прийняттям управлінських рішень та послідовно використовує розвинуті сучасні технології прийняття рішень [8]. На нашу думку, дане тлумачення не розкриває сутності корпорації, а більшою мірою характеризує функціональні особливості менеджерів, як управлінців, які забезпечують управління саме корпорацією.

Частково погоджуємося із С. Россом, який пропонує розглядати корпорацію як бізнес, що заснований у вигляді окремої юридичної особи, яка складається з однієї чи більше приватних або юридичних осіб [9]. А ми б ще добавили яка складається і з системи функцій управління.

Такої ж думки є Ю. Брігхем та Дж. Х'юстон, що визначають корпорацію як відповідним чином оформлену та зареєстровану економічну одиницю, чії активи відділені від особистої власності власників та менеджерів [10, с. 23], та думки авторів, які розглядають корпорацію як правову форму бізнесу, відокремлену від конкретних осіб, що володіють підприємствами, які в неї входять [11, с. 9].

Проте, найбільш вдалою трактовкою дефініції "корпорація", на нашу думку, є визначення, дане І. Ансоффом, "... як широко поширена в країнах з розвинутою ринковою економікою форма організації підприємницької діяльності, яка передбачає пайову власність, юридичний статус та зосередження функцій управління у руках верхнього ешелону професійних управлінців, які працюють за наймом" [12, с. 56].

Проведений аналіз літературних джерел дозволив встановити, що у вітчизняній і зарубіжній літературі трактування дефініції "корпорація" є подібні. Можна стверджувати, що не існує єдності думки щодо досліджуваної дефініції, що наглядно відображено на рис.1.

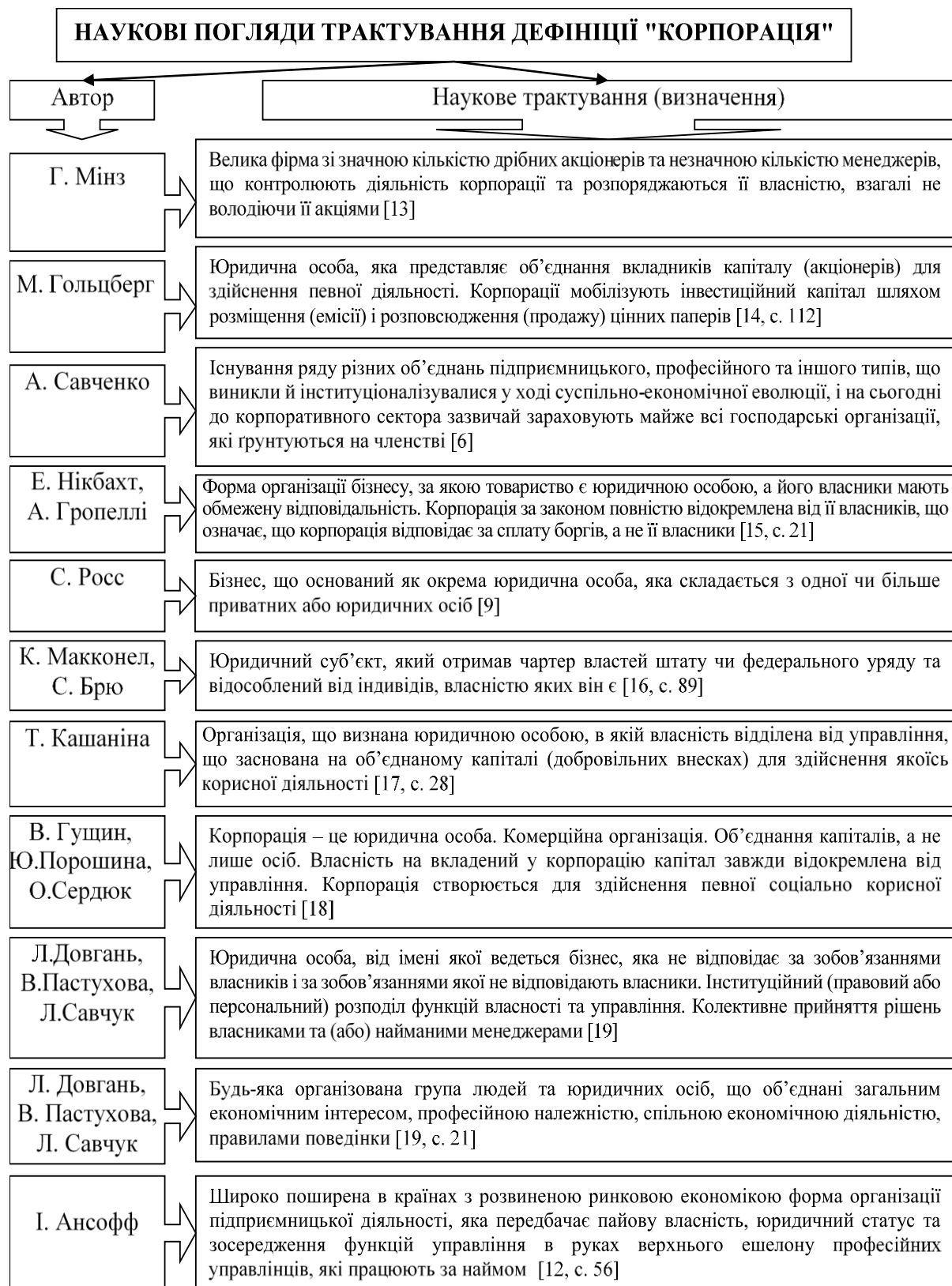

Рис. 1. Структурування наукових поглядів щодо трактування змісту дефініції "корпорація" та основних її ознак

Джерело: Сформовано автором на основі власного дослідження та узагальнення.

Провівши узагальнення, можна зробити висновок, що всі науковці, розглядаючи корпорацію в економічному аспекті, насамперед вбачають в ній юридичну особу, що представляє собою об'єднання капіталів, в соціальному – корпорацію розглядають як спільність людей, побудовану на асоційованій формі власності, принципах взаємозв'язку і взаємовідповідальності членів об'єднання, що викликано інтересом через одержання прибутку, доходу і зумовлених суспільними інституціями (традиціями, культурою, моральністю). Формування і розвиток корпорації як ефективного ринкового інституту є результатом трансформації ринкових відносин, організаційно-правових форм і форм власності. Можливості цього економічного інституту централізувати ресурси для функціонування та розвитку великих підприємницьких структур, забезпечило цій господарюючій формі важливе місце в економіці найбільш розвинутих країн світу і забезпечило їй широкі перспективи подальшого функціонування, розвитку, вдосконалення і трансформації.

За результатами описаних поглядів дефініції "корпорація", визначимо її як економічний інститут, що відображає інституційну структуру об'єднання підприємств та систему суспільно-економічних відносин між суб'єктами внутрішнього та зовнішнього інституційного середовища для досягнення ними єдиного економічного інтересу, спільною економічною діяльністю, шляхом делегування повноважень та функцій управління централізованому органу управління (ланці професійних управлінців (менеджерів), які працюють за наймом), при цьому який не відповідає за зобов'язаннями власників.

Таким чином, можемо зазначити, що термін «корпорація» використовується для визначення господарюючого суб'єкта, розглядається як самостійний економічний суб'єкт, як форма підприємницьких об'єднань, які можна пояснити відмінністю в трактуванні характерних рис, які властиві корпорації.

Слід відмітити і те, що, по – перше, корпорація економічна категорія, яка характеризується сутнісними характеристиками із певними ознаками, по-друге – корпорація організаційно-правова форма господарювання, хоча і не існує єдиного погляду щодо їх форм (рис. 2).

Аналогічно можна сказати і про те, що корпорація- це будь-яка форма господарювання або об'єднання підприємств, і відповідно до мети нашого дослідження, такою формою прояву корпорації є холдинг, а враховуючи галузь дослідження, яким є аграрний сектор економіки, вживатимемо термінологію агрохолдинг. Саме за рахунок формування відповідної правової форми формуються відповідні корпоративні відносини, які не можуть існувати без організаційного оформлення, оскільки вони забезпечують ведення певної діяльності, яка передбачає відповідної системи управління.

Поняття "управління" і, зокрема, "управління підприємством" належать до тих економічних категорій, теоретико-методологічні основи яких опрацьовували практично в усіх наукових економічних школах. Як результат, саме розкриття сутності поняття "управління" дозволить нам із більшою точністю визначити зміст досліджуваної нами економічної категорії, яким є "корпоративне управління" як інститут ринкової системи управління.

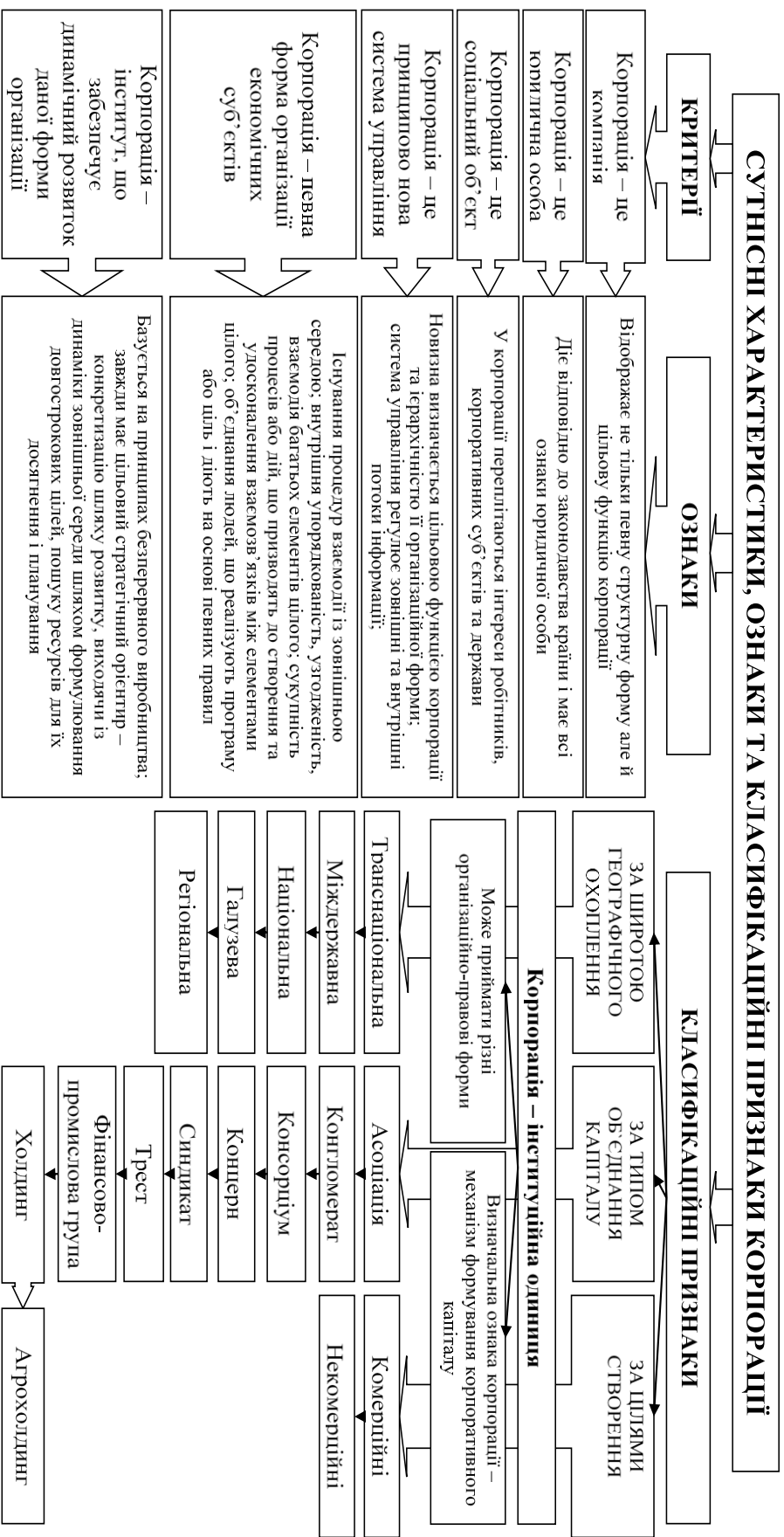

Рис. 2. Сутнісні характеристики, ознаки та класифікаційні признаки корпорації як економічної категорії

Джерело: Сформовано на основі авторських досліджень і методологічних узагальнень [20 ст. 36-37, 55-56].

Наявність значної кількості визначення понять "управління" та не чіткості формулювання цього поняття, вказує на те, що існують значні відмінності у змісті того явища, яке нами намагатиметься розкрити, а саме категорії управління, що спричинено в першу чергу через різнобічність трактувань його економістами та юристами.

Основна задача управління полягає в мобілізації ресурсів інтегрованого підприємства на здійснення визначених видів діяльності й відповідних процесів, а також у підтримці балансу між ними. Розглядаючи "управління" як економічну категорію, необхідно чітко розкрити його сутність і зміст. Проте враховуючи, що "управління" складна багатовимірна економічна категорія, що характеризується багатьма аспектами, існує близько 300 формулювань даного поняття, в яких відображено тільки окремі її аспекти, і близько 1000 – дає цьому поняттю Міжнародна асоціація з менеджменту. Враховуючи таку значну кількість визначень, ми зупинимося на нашій думці на найбільш чітких які охарактеризують дання поняття враховуючи сутність нашого дослідження.

Враховуючи те, що в сучасній економічній літературі разом з поняттям "управління" широко вживають поняття "менеджмент", одні автори при цьому ототожнюють ці поняття в своїх працях, а інші пропонують розмежовувати. На рис. 3. подано порівняльну характеристику окремих наукових поглядів зазначених економічних категорій.

Аналізуючи акценти, виділені щодо характеристики суті понять "управління" й "менеджмент", можна зазначити, що загалом немає чіткої однозначної грані між цими поняттями навіть у тих авторів, які розглядають їх як самостійні категорії. Це дає нам змогу в дослідженні використовувати дефініцію "управління", позначивши такі його грані: управління як наука управління як функція; управління як цілеспрямована, інформаційна дія суб'єкта управління на об'єкти управління; управління як процес; управління як керівний орган.

При цьому не слід забувати, що управління розглядається і як мистецтво, тобто здатність ефективно застосовувати й поєднувати теоретичного знання та практичних навиків у конкретних умовах місця й часу.

Генезис теоретичних поглядів на дефініції "корпорація" та "управління" дозволив виявити логічний ланцюжок інституційних змін в управлінні підприємствами, перехід до корпоративного управління, що передбачає прискорене входження в ринкову економіку.

Слід зазначити, що в західній економічній науці існує два різних за своєю сутністю поняття "management" і "governance", які практично відповідають одному й тому ж терміну, а саме – "управління". Однак, більшою мірою "корпоративне управління" (corporate governance) має справу з тим, як влаштована і реалізується влада (governance) на підприємстві. Тому термін корпоративне управління не слід плутати з "управлінням корпораціями".

Такої ж думки дотримується і А Бухвалов, який наголошує на тому, що "корпоративне управління в теорії і на практиці займається аналізом агентської проблеми як проблеми поділу влади суб'єкта господарювання. Її суть полягає у вирішенні протиріччя між принципалом і агентом. У класичній теорії в якості принципала виступає власник фірми, а в якості агентів - топ-менеджери" [24, с. 81].

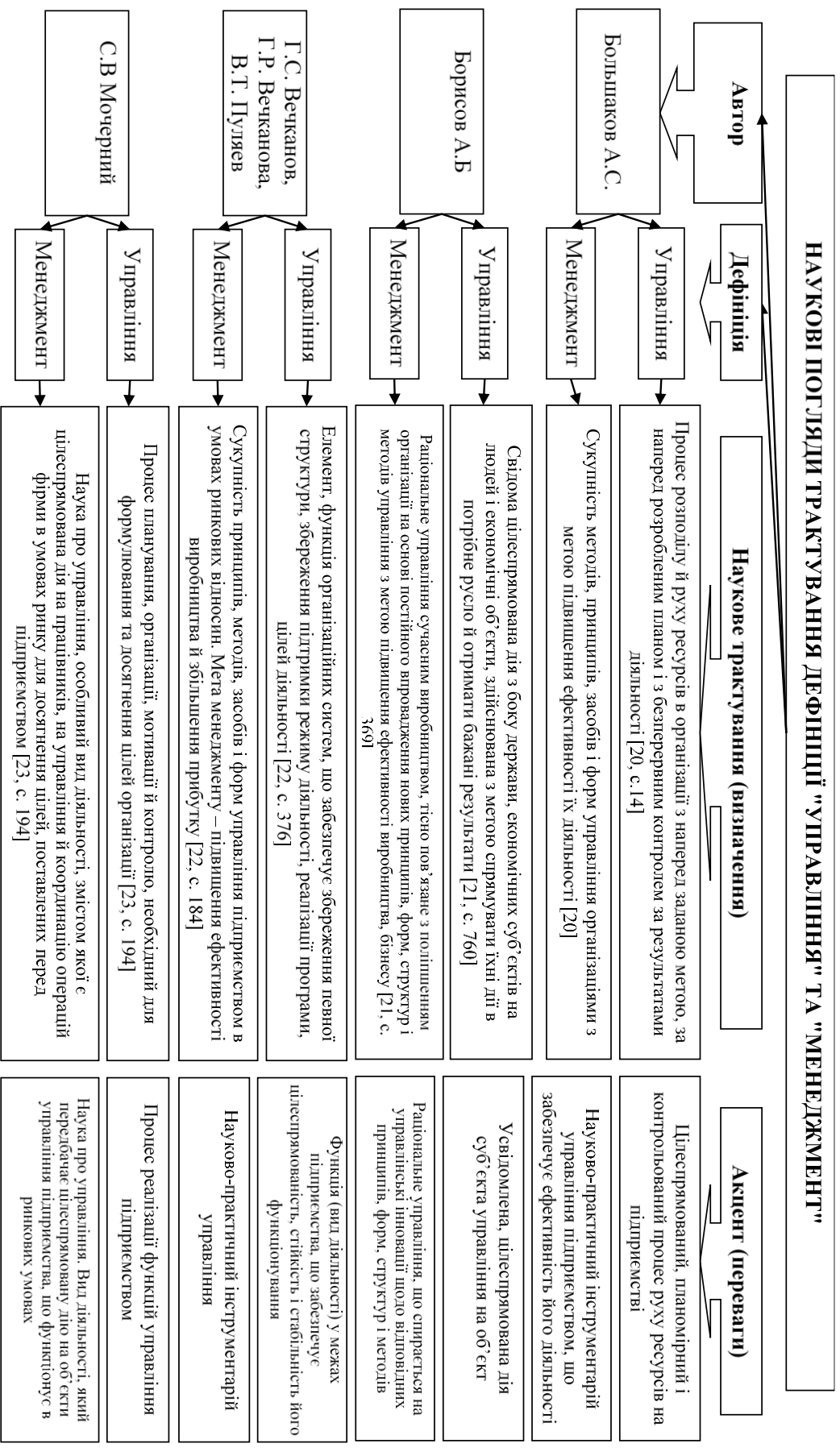

Рис. 3. Структурування наукових поглядів щодо трактування змісту дефініцій "управління" та "менеджмент"

Джерело: Сформовано автором на основі дослідження джерел [20, 21, 22, 23]

За визначенням Д. Баґори, "корпоративне управління" можна визначити як "систему цілеспрямованого формування процесу діяльності акціонерного товариства (корпорації) та впливу між акціонерами і зацікавленими особами". В іншому своєму визначенні цієї категорії, а саме "корпоративне управління – вбачає систему керування акціонерними товариствами та контролю за їх діяльністю, що охоплює способи, якими спостережні ради та вище керівництво компаній регулюють діяльність, і спрямоване на захист інтересів акціонерів та належний рівень поінформованості між органами управління власниками та клієнтами" [25, с. 62].

Дослідник Е. Коротков наводить два визначення даної категорії, відповідно до першої він розуміє корпоративне управління, як управління, яке побудоване на пріоритетах інтересів акціонерів та їхній ролі у розвитку корпорації, другому – корпоративне управління з урахуванням реалізації прав власності та взаємодії акціонерів (корпоративної комунікації) та як економічну категорію, що породжує корпоративну культуру, тобто комплекс загальних традицій, установок, принципів поведінки [26, с. 241].

Погоджуємося із Р. Монксом і Н. Міноу, які під корпоративним управлінням розуміють стосунки між різними учасниками (акціонерами, менеджерами, членами ради директорів, працівниками, покупцями, постачальниками, кредиторами та іншими стейкхолдерами) у визначенні напрямів розвитку і діяльності корпорації [27, с. 18].

Уваги заслуговує і визначення Є.В. Палиги, який визначає корпоративне управління як усю сукупність дій, пов'язаних з утворенням корпорацій, оптимізацією їх структури, формами і методами державної підтримки; організацією, плануванням, збутом, контролем, стимулюванням виробничо-економічної діяльності корпорації (акціонерного товариства); узгодження інтересів власників корпорації, зокрема через прийняття рішень про споживання прибутку [28, с. 25].

Аналіз існуючих поглядів науковців на зміст та особливості дефініції корпоративного управління, що сформовані та формуються, та власні дослідження цієї проблеми дозволяють зробити висновок, що система корпоративного управління повинна створювати необхідні умови для своєчасного обміну інформацією та ефективною взаємодією між всіма учасниками корпорації. На основі вивчення, узагальнення і систематизації поглядів учених встановлено, що термін "корпоративне управління" у кожному конкретному випадку є вірним, хоча і не повним, його зміст перекликається з визначенням корпоративного права в його широкому сенсі і доповнюється в частині розширення об'єкту корпоративного управління.

Говорячи простими словами, корпоративне управління забезпечує управління інституційно-правовим оформленням бізнесу, оптимізацією організаційних структур, побудові відносин в компанії згідно прийнятим цілям.

Специфіка корпоративного управління полягає в тому, що об'єктом управління є сукупність незалежних один від одного взаємодіючих господарюючих суб'єктів, кожен з яких має власні функції.

Слід також відмітити і те, що більшість авторів трактують поняття "корпоративне управління" як систему (сукупність) управлінських процесів, направлених на забезпечення ефективності і стабільності діяльності корпорації за

рахунок приведення в дію відповідних механізмів. Дослідження дозволяє говорити про переваги корпоративного управління в умовах інноваційного розвитку економіки, і об'єктивної необхідності прискореного здійснення модернізації виробництва.

Із врахуванням всіх зазначених визначень пропонується наступне бачення "корпоративного управління" як економічної категорії, а саме як комплексно-інтегрована централізована система ухвалення управлінських рішень, що базується на зрозумілих для всіх "правилах гри", певних принципах та нормах законодавства, що створює оптимальні умови для використання резервів виробництва, збуту, постачання, маркетингу, зменшення ризиків, сприяння вирішенню проблем активізації інноваційної діяльності підприємств, об'єднаних в корпорацію, шляхів досягнення вказаних цілей та врахування інтересів всіх учасників корпоративних відносин (інвестори-власники, менеджери, зацікавлені особи), а також розробці механізмів контролю за їх досягненням.

Із врахування особливостей дослідження корпоративне управління нами розглядається як управління корпорацією, холдингом – суб'єкти інтеграції, складною і великою сукупністю суб'єктів правовідносин – юридичних та фізичних осіб.

Якщо корпорація - сукупність юридичних осіб (холдинг), то в цьому випадку корпоративне управління - набагато складніша і різноманітніша діяльність, оскільки в цьому випадку необхідно звичайні завдання централізованого управління економічним об'єктом реалізувати в умовах взаємодії декілька його складових частин - самостійних юридичних осіб, зв'язаних між собою додатковими зв'язками і стосунками.

Слід наголосити на тому що корпоративне управління є своєрідною структурою функції, яка об'єднує відносини всіх груп учасників, яким на нашу думку притаманні дві основні проблеми: хто з учасників виграє і хто повинен вигравати при ухваленні кожного рішення в корпорації.

Висновки. Дослідження піднятої проблеми дозволило дослідити та проаналізувати теоретичні аспекти розуміння сутності корпоративного управління та його складових, висвітлено власне бачення їхніх характеристик. Аспекти наукового пошуку слугуватимуть для подальшої конкретизації сутності корпоративного управління інтегрованими підприємствами на засадах інституційного підходу, що дозволить подивитись на досліджувану тематику та результати наукового пошуку з цілком іншої сторони із врахуванням функціональних особливостей обраного об'єкта дослідження (інтегрованого підприємства).

Список використаних джерел

1. Словарь иностранных слов / гл. ред. Ф. Н. Петрова. – М. : Сов. энцикл., 1964. – 784 с.
2. Баязитов Т. Стратегия: отдельные аспекты формулировки и применения / Т. Баязитов // Управление ком- панией. – 2002. – 820 с.
3. Економічна енциклопедія : у 3-х т. / [редкол. : С. В. Мочерний (відп. ред.) та ін.]. – К. : Видавничий центр «Академія», 2001. – Т. 2. – 848 с.

4. Господарський кодекс України: кодекс України // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2003. – № 18, № 19–20, № 21–22. – Ст. 144.
5. Козлова, Н. В. Правосуб'єктність юридического лица по російському громадянському праву : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук / Н. В. Козлова. – М., 2004. – 50 с.
6. Савченко А. М. Корпоративний сектор: структура, місце та роль в сучасній економіці / А. М. Савченко [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/20_PRNiT_2007/Economics/23767.doc.htm.
7. Кукура С. П. Теория корпоративного управления / С. П. Кукура – М. : Экономика, 2004. – 478 с.
8. Чернышев С. Современные корпорации : монография [Электронный ресурс]. – Режим доступа : [http:// www.ckr.ru/biblio/text okpr/16151.htm](http://www.ckr.ru/biblio/text okpr/16151.htm).
9. Росс С. Основы корпоративных финансов / С. Росс, Р. Вестерфилд, Б. Джордан. – М. : Лаборатория базовых знаний, 2000. – 720 с.
10. Бригхем Ю. Финансовый менеджмент. Экспресс-курс. / Ю. Бригхем, Дж. Хьюстон ; пер. с англ. – СПб. : Питер, 2007. – 4-е изд. – 544 с.
11. Корпоративное управление в непроизводственной сфере : учеб. пособ. / В. Г. Полонский, С. В. Белоу-сова, А. М. Белоусов. – Херсон : ОЛДИ-плюс, 2003. – 460 с.
12. Ансофф И. Новая корпоративная стратегия / И. Ансофф. – СПб. : «Питер Ком», 1999. – 416 с.
13. Berle A. A., Means Gardiner C. The Modern Corporation and Private Property. New York, 1932 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.megabook.ru/Article.asp?AID=615450>.
14. Гольцберг М. А. Акционерные товарищества. Операции с ценными бумагами. Фондовая биржа / М. А. Гольцберг. – К., 1992. – 112 с.
15. Нікбахт Е. Фінанси / Е. Нікбахт, А. Гропеллі. – К. : Основи, 1993. – 436 с.
16. Макконнел К. Р. Экономикс: принципы, проблемы и политика: пер. с англ. / К. Р. Маккоел, С. Л. Брю. – М. : ИНФРА-М, 2003. – XXXVI. – 972 с.
17. Кашанина Т. В. Корпоративное право / Т. В. Кашанина. – М. : НОРМА–ИНФРА – М, 1999. – С. 139.
18. Гуцин В. Корпоративное право / В. Гуцин, Ю.Порошина, О. Сердюк [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://fictionbook.ru/author/ vasiliiyi_gushin/korporativnoe_pravo_.html?page=1.
19. Довгань Л. Є. Корпоративне управління : навчальний посібник / Л. Є. Довгань, В. В. Пастухова, Л. М. Савчук. – К. : Кондор, 2007. – 174 с.
20. Большаков А.С. Менеджмент : учеб. пособ. / А.С. Большаков. – СПб. : Питер, 2000. – 160 с.
21. Борисов А.Б. Большой экономический словарь / А.Б. Борисов. – 2-е изд., перераб. и доп. – М. : Книжный мир, 2005. – 860 с.
22. Вечканов Г.С. Краткая экономическая энциклопедия / Г.С. Вечканов, Г.Р. Вечканова, В.Т. Пуляев. – СПб. : Петрополис, 1998. – 509 с.
23. Економічний словник-довідник / за ред. С.В. Мочерного. – К. : Феміна, 1995. – 368 с.
24. Бухвалов А.В. Корпоративное управление как объект научных исследований / Бухвалов А.В. // Российский журнал менеджмента. – 2005. – №3. – С. 81-96.

25. Баюра Д. Корпоративне управління як об'єкт наукового дослідження / Баюра Д. // Наукове видання. Вісник Київського національного університету. Економіка / за ред. В.Д. Базилевича. – К. : Вид-во КНУ.2008. – Вип. 99-100 – 120 с.
26. Антикризисное управление : Учебник. – [2-е изд доп. и перераб.] / Под ред. проф. Э.М. Короткова. – М. : ИНФРА-М, 2006. – 620 с.
27. Monks A. Corporate Governance, Third Edition / Monks A., Minow N. – London : Blackwell Publishing, 2007. – 285 p.
28. Палига Є.М. Корпоративне управління виробництвом в умовах постприватизаційних відносин: дис. д-ра екон. наук : 08.06.02 / НАН України; Інститут регіональних досліджень. – Л., 2002. – 182 с.
29. Вакульчик О. М. Корпоративне управління: економіко-аналітичний аспект / Вакульчик О. М. – Дніпропетровськ : Пороги , 2003. – 257 с.
30. Shleifer, A.A., Vishny, R. 1997. Survey of Corporate Governance. Journal of Finance, 52, pp. 737–783
31. Becht, M., Bolton, P. and Röell, A., 2002. Corporate Governance and Control. [pdf] NBER Working Papers 9371, p. 168.
32. Паунд Д. Будущая модель корпоративного управления / Д. Паунд // Корпоративное управление ; пер. с англ. А. Куницына ; ред. Е. Дронова. – М. : Альпина Бизнес Букс, 2007. – С. 86–110.
33. Weimer, J., Pape, J., 1999. A Taxonomy of Systems of Corporate Governance. Journal of Corporate Governance, 7(2), pp.152–166.
34. Denis, D., 2001. Twenty–Five Years of Corporate Governance Research and Counting. Review of Financial Economics, 10, pp. 191–212.
35. Педько А.Б. Власність, контроль і конфлікт інтересів в акціонерних товариствах / А.Б. Педько. – К. : Вид. дім «Києво- Могиллянська академія», 2008. – 325 с.
36. Євтушевський В.А. Стратегія корпоративного управління / В.А. Євтушевський, К.В. Ковальська, Н.В. Бутенко. – К. : Знання, 2007. – 287 с.
37. Румянцев С.А. Українська модель корпоративного управління: становлення та розвиток / С.А. Румянцев. – К. : Т-во «Знання» : КОО, 2003. – 149 с.
38. Момот Т.В. Вартісно-орієнтоване корпоративне управління: від теорії до практичного впровадження / Т.В. Момот. – Харків : ХНАМГ, 2006. – 380 с.
39. Масютин С.А. Механізми корпоративного управління / С.А. Масютин. – М. : ЗАО «Финстатинформ», 2002. – 240 с.

Список використаних джерел / References

1. Slovar' ynostrannykh slov / hl. red. F. N. Petrova. – М. : Sov. entsykl., 1964. – 784 s.
2. Bayazytov T. Stratehiya: otdel'nye aspekty formulyrovky u pryumenenyya / T. Bayazytov // Upravlenye kompanyye. – 2002. – 820 p.
3. Ekonomichna entsyklopediya : u 3-kh t. / [redkol. : S. V. Mochernyy (vidp. red.) ta in.]. – К. : Vydavnychyu tsentr «Akademiya», 2001. – Т. 2. – 848 p.
4. Hospodars'kyu kodeks Ukrayiny: kodeks Ukrayiny // Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrayiny (VVR). – 2003. – # 18, # 19–20, # 21–22. – St. 144.

5. Kozlova, N. V. Pravosubektnost' yurydycheskoho lytsa po rossiyskomu hrazhdanskomu pravu : avtoref. dys. ... d-ra yuryd. nauk / N. V. Kozlova. – M., 2004. – 50 p.
6. Savchenko A. M. Korporatyvnyy sektor: struktura, mistse ta rol' v suchasniy ekonomitsi / A. M. Savchenko [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: http://www.rusnauka.com/20_PRNiT_2007/Economics/23767.doc.htm.
7. Kukura S. P. Teoryya korporatyvnoho upravlenyya / S. P. Kukura – M. : Ekonomyka, 2004. – 478 p.
8. Chernyshev S. Sovremennye korporatsyy : monohrafiya [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupa : <http://www.ckp.ru/biblio/text/okpr/16151.htm>.
9. Ross S. Osnovy korporatyvnykh fynansov / S. Ross, R. Vesterfyld, B. Dzhordan. – M. : Laboratoryya bazovykh znanyy, 2000. – 720 p.
10. Bryhkhem Yu. Fynansovy menedzhment. Ekspress-kurs. / Yu. Bryhkhem, Dzh. Kh'yuston ; per. s anhl. – SPb. : Pyter, 2007. – 4-e yzd. – 544 p.
11. Korporativnoe upravlenye v neproyzvodstvennoy sfere : ucheb. posob. / V. H. Polonskiy, S. V. Belousova, A. M. Belousov. – Kherson : OLDY-plyus, 2003. – 460 p.
12. Ansoff Y. Novaya korporativnaya stratehiya / Y. Ansoff. – SPb. : «Pyter Kom», 1999. – 416 p.
13. Berle A. A., Means Gardiner C. The Modern Corporation and Private Property. New York, 1932 [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.megabook.ru/Article.asp?AID=615450>.
14. Hol'tsberh M. A. Aktsyonernye tovaryshchestva. Operatsyy s tsennymy bumahamy. Fondovaya byrzhya / M. A. Hol'tsberh. – K., 1992. – 112 p.
15. Nikbakht E. Finansy / E. Nikbakht, A. Hropelli. – K. : Osnovy, 1993. – 436 p.
16. Makkonel K. R. Ekonomyky: pryntsypy, problemy y polityka: per. s anhl. / K. R. Makkoel, S. L. Bryu. – M. : YNFRA-M, 2003. – XXXVI. – 972 p.
17. Kashanyna T. V. Korporativnoe pravo / T. V. Kashanyna. – M. : NORMA–YNFRA – M, 1999. – p. 139.
18. Hushchyn V. Korporativnoe pravo / V. Hushchyn, Yu. Poroshyna, O. Serdyuk [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: http://fictionbook.ru/author/vasilii_gushin/korporativnoe_pravo_.html?page=1.
19. Dovhan' L. Ye. Korporativne upravlinnya : navchal'nyy posibnyk / L. Ye. Dovhan', V. V. Pastukhova, L. M. Savchuk. – K. : Kondor, 2007. – 174 p.
20. Bol'shakov A.S. Menedzhment : ucheb. posob./ A.S. Bol'shakov.- SPb.: Pyter, 2000.–160 p.
21. Borysov A.B. Bol'shoy ekonomicheskyy slovar' / A.B. Borysov. – 2-e yzd., pererab. y dop. – M. : Knuzhnyy myr, 2005. – 860 p.
22. Vechkanov H.S. Kratkaya ekonomicheskaya entsyklopedyya / H.S. Vechkanov, H.R. Vechkanova, V.T. Pulyaev. – SPb. : Petropolys, 1998. – 509 p.
23. Ekonomichnyy slovnyk-dovidnyk / za red. S.V. Mochernoho. – K. : Femina, 1995. – 368 p.
24. Bukhvalov A.V. Korporativnoe upravlenye kak ob'ekt nauchnykh yssledovanyy / Bukhvalov A.V. // Rossiyskiy zhurnal menedzhmenta. – 2005. – #3. – p. 81-96.
25. Bayura D. Korporativne upravlinnya yak ob'ekt naukovooho doslidzhennya / Bayura D. // Naukove vydannya. Visnyk Kyivskoho natsional'noho universytetu. Ekonomika / za red. V.D. Bazylevycha. – K. : Vyd-vo KNU.2008. – Vyp. 99-100 – 120 p.

26. Antykrizysnoe upravlenye : Uchebnyk. – [2-e yzd dop. y pererab.] / Pod red. prof. Э.М. Korotkova. – М. : YNFRA-M, 2006. – 620 p.
27. Monks A. Corporate Governance, Third Edition / Monks A., Minow N. – London : Blackwell Publishing, 2007. – 285 p.
28. Palyha Ye.M. Korporatyvne upravlinnya vyrobnytstvom v umovakh postpryvatyzatsiynykh vidnosyn: dys. d-ra ekon. nauk : 08.06.02 / NAN Ukrayiny; Instytut rehional'nykh doslidzhen'. – L., 2002. – 182 p.
29. Vakul'chuk O. M. Korporatyvne upravlinnya: ekonomiko-analitychnyy aspekt / Vakul'chuk O. M. – Dnipropetrovs'k : Porohy , 2003. – 257 p.
30. Shleifer, A.A., Vishny, R. 1997. Survey of Corporate Governance. Journal of Finance, 52, pp. 737–783
31. Becht, M., Bolton, P. and Röell, A., 2002. Corporate Governance and Control. [pdf] NBER Working Papers 9371, p. 168.
32. Paund D. Budushchaya model' korporatyvnoho upravlenyya / D. Paund // Korporatyvnoe upravlenye ; per. s anhl. A. Kynytsyna ; red. E. Dronova. – М. : Al'pyna Byznes Buks, 2007. – p. 86–110.
33. Weimer, J., Pape, J., 1999. A Taxonomy of Systems of Corporate Governance. Journal of Corporate Governance, 7(2), pp.152–166.
34. Denis, D., 2001. Twenty–Five Years of Corporate Governance Research and Counting. Review of Financial Economics, 10, pp. 191–212.
35. Ped'ko A.B. Vlasnist', kontrol' i konflikt interesiv v aktsi- onerykh tovarystvakh / A.B. Ped'ko. – K. : Vyd. dim «Kyvevo- Mohylyans'ka akademiya», 2008. – 325 p.
36. Yevtushevs'kyi V.A. Stratehiya korporatyvnoho upravlinnya / V.A. Yevtushevs'kyi, K.V. Koval's'ka, N.V. Butenko. – K. : Znannya, 2007. – 287 p.
37. Rummyantsev S.A. Ukrayins'ka model' korporatyvnoho uprav- linnya: stanovlennya ta rozvytok / S.A. Rummyantsev. – K. : T-vo «Znannya» : KOO, 2003. – 149 p.
38. Momot T.V. Vartisno-oriyentovane korporatyvne upravlinnya: vid teorii do praktychnoho vprovadzhennya / T.V. Momot. – Khar- kiv : KhNAMH, 2006. – 380 p.
39. Masyutyn S.A. Mekhanyzmy korporatyvnoho upravlenyya / S.A. Masyutyn. – М. : ZAO «Fynstatynform», 2002. – 240 p.

ANNOTATION
CORPORATE MANAGEMENT IN INTEGRATED ENTERPRISES:
THEORETICAL ASPECT

*PECHERSKYI Vadym, researcher,
National University of Bioresources and
Environmental Sciences of Ukraine (Kyiv)*

The domestic and foreign research in the formation of the concepts of "corporation" and "management" is explored and systematized in the article, taking into account that in groups of integrated companies they are the elements of corporate management. The authors' view on the definition of "corporate management", its essence and functional features and its components "corporation" and "management" as a complex institutional system formed by relevant institutions that ensure streamlining

interaction of economic agents of integrated companies - corporations, holding are formulated. It is proved that corporate management as a specific system of enforcement of integrated enterprises functioning, ensures the rights of all members of the integrated union.

Keywords: corporate management, integrated enterprises, integration, regulation, corporation, corporate law.

Figure 3, Lit.39.

АННОТАЦИЯ КОРПОРАТИВНОЕ УПРАВЛЕНИЕ В ИНТЕГРИРОВАННЫХ ПРЕДПРИЯТИЯХ: ТЕОРЕТИЧЕСКИЙ АСПЕКТ

В.В. ПЕЧЕРСКИЙ, соискатель,
Национальный университет биоресурсов и природопользования Украины
(г. Киев)

В статье рассмотрены и систематизированы отечественные и зарубежные исследования, которые лежат в плоскости формирования понятий "корпорация" и "управление", учитывая, что в группах интегрированных компаний априори они являются составляющими корпоративного управления. Исследованиями сформулировано авторское виденье дефиниции «корпоративное управление» его сущности и функциональных признаков, а также его составляющих "корпорация" и "управление" как сложной институциональной системы, сформированной соответствующими институциями и институтами, которые обеспечивают упорядочивание взаимодействия экономических агентов интегрированного предприятия - корпорации, холдинга. Доказано, что корпоративное управление как специфическая система обеспечения функционирования интегрированного предприятия, обеспечивает права всех участников интегрированного объединения.

Ключевые слова: корпоративное управление, интегрированное предприятие, интеграция, регулирования, корпорация, корпоративное право.

Рис. 3, Лит. 39.

Інформація про автора

ПЕЧЕРСЬКИЙ Вадим Васильович – здобувач кафедри біржової діяльності, Національний університет біоресурсів та природокористування України (03041, м. Київ, вул. Героїв Оборони, 15, e-mail: k215@ukr.net)

PECHERSKYI Vadym - researcher of Exchange Activity Department of National University of Bioresources and Environmental Sciences of Ukraine (03041 Kyiv, Heroiv Oborony Str., 15, e-mail: k215@ukr.net)

ПЕЧЕРСКИЙ Вадим Васильевич - соискатель кафедры биржевой деятельности, Национальный университет биоресурсов и природопользования Украины (03041, г. Киев, ул. Героев Обороны, 15, e-mail: k215@ukr.net)

Стаття надійшла до редакції 14 грудня 2015 року

